

ORACIONES SUSTANTIVAS COMPLETIVAS

Son llamadas así porque pueden sustituir a un sustantivo o pronombre, por lo tanto pueden desempeñar la función de sujeto, de objeto directo o incluso, en determinados casos, la del complemento del nombre. Pero sobre todo desempeñan la función del Complemento Directo de un verbo.

Al ser subordinadas deben estar introducidas por un nexo que las liga a su oración principal. Podemos encontrar varios tipos de nexos:

QUOD: Generalmente se construye con indicativo, aunque también puede construirse con subjuntivo. Como conjunción completiva tiene varios valores: introduce una oración que funciona como sujeto de un verbo (*el hecho de que...*); puede explicar a un demostrativo (*hoc, id, illud, eo, ...*) de la oración principal; y se construye principalmente con verbos que signifiquen alabar, censurar, felicitar; con verbos de afecto.

UT / NE: Van con subjuntivo y funcionan como complemento directo del verbo del que dependen. **UT** significa *que* y **NE** es su negativa que traduciremos como *que no*. Se construyen con verbos que signifiquen pedir, rogar, hacer, mandar, obligar, procurar; con verbos de voluntad, etc.

Con los verbos de temor **UT** adquiere valor negativo (*que no*) y **NE** afirmativo (*que*). Actúan como sujeto cuando el verbo es de acontecimiento o suceso.

QUIN: Se utiliza con verbos de duda.

QUOMINUS: Con verbos de impedimento.

ORACIONES DE INFINITIVO: En principio eran complementos de verbos con doble objeto directo, uno de ellos era un sustantivo en acusativo y el otro un infinitivo. Con el tiempo, por dislocación sintáctica, el acusativo se desliga del verbo principal y se relaciona con el infinitivo del que pasa a ser su sujeto. Esta oración de infinitivo funciona como complemento directo de verbos de lengua, entendimiento, afecto, voluntad, etc. y como sujeto de verbos impersonales o de verbos de lengua que vayan en voz pasiva (estos verbos son siempre los verbos principales, es decir, los verbos de los que depende el infinitivo). Se traduce de la siguiente manera:

Verbo principal + QUE + sujeto del infinitivo (acusativo) + infinitivo en forma personal.

El infinitivo admite varias traducciones que dependen del tipo de infinitivo y del tiempo del verbo del que depende. Si el verbo principal está en tema de presente, el infinitivo de presente se traduce por presente, el de pasado por pretérito perfecto y el de futuro por futuro imperfecto. Si el verbo principal está en tema de pasado, el infinitivo de presente se traduce por pretérito imperfecto, el de pasado por pretérito pluscuamperfecto y el de futuro por condicional simple. Si se debe traducir el infinitivo en indicativo o en subjuntivo es algo que debemos intuir nosotros observando cuál es el que usa la lengua española.

Dentro de las oraciones de infinitivo hay una construcción llamada "*personal*", donde el sujeto del infinitivo no está en acusativo, como hemos dicho anteriormente, sino en nominativo. Los verbos que admiten esta construcción son, entre otros: *videor, dicor, nuntior, putor, fertur, iubeor, traditor*, etc., pero sobre todo *videor*.

1.–Caesar pollicetur ut frumentum dabitur.

2.–Ut vimina materiaque comportetur iubet.

- 3.–Vibullius, his expositis a Caesare, existimavit ne necessarius erat ut de repentino adventu Caesaris Pompei fierit certiore.
- 4.–Simul dicebatur ut Caesar adpropinquabat.
- 5.–Urbs quidem mihi laetari videtur, quod tantam pestem evomuerit forasque proiecerit.
- 6.–Oro te ut uxorem meam mihi redeas.
- 7.–Caesar enim adventare iam iamque et adesse eius equites falso nuntiabatur.
- 8.–His rebus cognitis, Ubiis imperat ut pecora deducant suaque omnia ex agris in oppida conferant.
- 9.–Interea ne propius se castra moveret petierunt.
- 10.–Sol efficit ut omnia florent.
- 11.–Vos moneo ut forti animo sitis et memineritis vos libertatem in dextris vostris portare.
- 12.–Decrevit senatus L. Opimius consul videret ne respublica quid detrimenti caperet.
- 13.–Persaepe evenit ut utilitas cum honestate certet.
- 14.–Accidit ut Athenienses Chersonesum colonos vellent mittere.
- 15.–Eadem nocte accidit ut esset luna plena.
- 16.–Vereor ut satis diligenter actum sit.
- 17.–Volo ut venias.
- 18.–Volo ne venias.
- 19.–Timeo ut venias.
- 20.–Timeo ne venias.
- 21.–Vereor ne molestus sim vobis.
- 22.–Omnes labores te excipere video: timeo ut sustineas.
- 23.–Legati se haec ad suos relatuos esse dixerunt; interea petierunt ne Caesar propius se castra moveret.
- 24.–Peto et oro ne religiones iocum faciatis.
- 25.–Senatus Romanus timebat ne Germani in montibus milites suos vicissent.
- 26.–Timeo ne non impetrem.
- 27.–Timeo ne non veniat pater.
- 28.–Dux obsecrari milites coepit, ne contra commilitiones suos pugnarent.

- 29.–Volo venias.
- 30.–Rogo me diuves.
- 31.–Hodie uxorem ducas volo.
- 32.–Scire volo uter vestrum hoc fecerit.
- 33.–Nemo scit quid nox aut dies nobis afferre possit.
- 34.–Homines semper rogaverunt Deos cur in terris malum existeret.
- 35.–Pater interrogavit filium velletne secum in castra proficisci necne.
- 36.–Ulixes interrogavit Nausicaam deane esset an mortalis; at Nausicaa Ulixem interrogavit quae esset eius patria.
- 37.–Caesar speculatores dimisit, qui cognoscerent qualis esset natura montis.
- 38.–Quaesivit quid in horto pueri agerent.
- 39.–Hortatur uti cohortes ab tergo circumveniant.
- 40.–Ac primo efficit uti ad se conloquendi gratia accultus veniat.
- 41.–Decretum sit ut decem legati regnum quod Micipsa optinuerant, inter eos dividerent.
- 42.–Te atque senatum obtestamur consulatis miseris civibus.
- 43.–Iis negotium ab senatu datum, ut muros turresque urbis firmarent et praesidia disponerent, quibus locis videretur, pontesque rescinderent fluminum.
- 44.–Hasdrubali negotium datum, ut nocte id armentum accensis cornibus ad montis duceret.
- 45.–Quibus mihi videntur ludibrio fuisse divitiae.
- 46.–Laudo quod viris fortibus honor habitus est.
- 47.–Imperatores erant impediti, ne triumpharent, columnis paucorum.
- 48.–Timeo ne non impetres a patre, ut tibi abesse liceat.
- 49.–Non possumus recusare quid alii a nobis dissentiant.
- 50.–Impedior dolore ne plura dicam.
- 51.–Caveant suis praecipit ne quis militibus Pompeianis noceat neu quis miles Pompeianus invitus sacramentum dicere cogatur.
- 52.–Plura me dicam, tuae lacrimae impediunt.
- 53.–Impedio ne eat.

54.–Et potuisti prohibere ne fieret et debuisti.

55.–Quaero sitne is abiturus an non.

56.–Ferro an fame acrius urgear incertus sum.

57.–Id frusta an ob rem faciam, in vostra manu situm est.

58.–Postremo fugere an manere tutius foret, incerto erat.

59.–Ego vehemens ille consul, qui verbo cives in exsilium eicio, quaesivi a Catilina an nocturno conventu apud M. Laecam fuisse necne.

60.–Matronae vagae per vias, quae repens clades adlata quaeve fortuna exercitus esset, obvios percunctantur.

61.–Senatum praetores per dies aliquot ab orto usque ad occidentem solem in curia retinent consultantes, quoniam duce aut quibus copiis resisti victoribus Poenis posset.

62.–Appius et Scipio, postquam incolumem esse alterum consulem acceperunt, nuntium ex templo mittunt, quantae secum peditum equitumque copiae essent, scitatumque simul utrum Venusiam adduci exercitum an manere iuberet Canusii.

63.–Neque enim dubitabant, deletis exercitibus, hotem ad oppugnandam Romam, quod unum opus beli restaret, venturum.

64.–Ac si quis est talis qui in hoc ipso me vehementer accusset, non est ista mea culpa, Quirites, sed temporum.

65.–Hos quos video volitare in foro, quos stare ad curiam, quos etiam in senatum venire, qui nitent unguentis, qui fulgent purpura, mallem ut secum suos milites eduxisset.

66.–De poena possum equidem dicere id quod res hebet.

67.–Qua pergebat, urbes, agros vastabat.

68.–Nec quisquam satis certum habet quid aut speret aut timet.

69.–Veteres Graeci Romanique multos esse deos putabant.

70.–Thales dixit aquam esse initium omnium rerum.

71.–Socrates dicere solebat paupertatem hominibus prodesse.

72.–Censeo mundum deorum providentia administrari.

73.–Epicurus omnes sensus veri nuntios dixit esse.

74.–Sentimus calere ignem, nivem esse albam, dulce esse mel.

75.–Consul nuntiavit Romanos ab hostibus victos esse, eosque Romam contendere atque arcem obsessuros esse

- 76.–Itaque iussit omnes iuvenes cum armis in Capitolium ascendere.
- 77.–Hostes urbis portas claudi iusserunt.
- 78.–Vidi Q. Hortensium paene manu servorum interfici.
- 79.–Caesar statuit classem exspectandam esse.
- 80.–Necesse est in rebus contrariis duabus alterum verum esse, alterum falsum.
- 81.–Me canem esse credis?
- 82.–Spero te meam domum venturum esse.
- 83.–Me omnia facturum esse tibi promitto.
- 84.–Helvetii se optimos Galliae esse putabant.
- 85.–Is pollicetur se mihi aurum daturum esse.
- 86.–Trinovantes legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese imperata facturos esse.
- 87.–Catilina credebat se posse servitia urbana sollicitare.
- 88.–Alexander dicebat se esse filium Iovis.
- 89.–Cum iam pontem Mulvium magno comitatu legati Allobrogum ingredi inciperent, fit in eos impetus.
- 90.–Cum clarissimis viris litteras a me prius aperir quam ad senatum deferri placeret, negavi me esse facturum.
- 91.–Ego non arbitrabar in tantis rei publicae periculis esse mihi nimiam diligentiam pertimescendam.
- 92.–Illi dixit a P Lentulo se habere ad Catilinam mandata et litteras.
- 93.–Galli ius iurandum sibi et litteras a Lentulo, Cethego, Statilio ad suam gentem data esse dixerunt.
- 94.–Dixerunt pedestres sibi copias non defuturas.
- 95.–Tabellas proferri iussimus quae a quoque dicebantur datae (esse).
- 96.–Erat scriptum ipsius manu Allobrugum senatui et populo sese, quae eorum legis confirmassete, facturum esse.
- 97.–Si quid de his rebus dicere vellet, feci potestatem.
- 98.–Volturcius vero subito litteras proferri atque aperiri iubet, quas sibi a Lentulo ad Catilinam datas esse dicebat.
- 99.–Ab e primum Gallos ad Gabinium perductos esse constabat.
- 100.–Existimare debetis omnes Catilinae copias concidisse.

101.–Credebat non mihi esse Cethegi furiosam temeritatem pertimescendam.

102.–Frigus, sitim, famem ferre poterat.

103.–Romulum inauratum in Capitolio, parvum atque lactantem, uberibus lupinis inhiantantem fuisse meministis.

104.–Non solum vestris tectis atque domiciliis sed etiam deorum templis atque delubris sunt funestos ac nefarios ignes inferre conati.

105.–Se in hac urbe florere voluerunt.

106.–Sic terram intuebantur, sic furtim non numquam inter sese aspiciebant ut non iam ab aliis indicari, sed indicare ipsi viderentur.

107.–Haec omnia, Quirites, ita sunt a me administrata, ut deorum immortalium nutu atque consilio et gesta et provisa esse videantur.

1.–*Orfeo trata de conmover a Plutón:*

Orpheus, amissa uxore carissima, cum in Tartarum venisset, his verbis Plutonem movere studuit: "Homo miserrimus sum –inquit–. Itaque oro te ut uxorem mihi redeas".

2.–*Tras estas desgracias piden a Régulo que vaya a Roma a conseguir la paz:*

Post haec mala Carthaginienses Regulum ducem, quem ceperant, petierunt ut Romam proficisciretur et pacem a Romanis obtinerent ac permutationem captivorum faceret.

3.–*Oídas las opiniones de unos y de otros, deciden que queden en la ciudad sólo quelllos que puedan luchar:*

Sententiis dictis, constituunt ut ii, qui valetudine aut aetate inutiles sunt bello, oppido excedant atque omnia prius experiantur quam ad Cristognati sententiam descendant.

4.–*Elogio de Timeón por haber liberado a su patria de la tiranía y de la esclavitud:*

Timoleon Corinthius fuit. Sine dubio magnus iudicio omnium hic vir putatus est. Namque huic uni contigit ut patriam oppressam a tyranno liberaret et a Siracusis inveteratam servitutem depelleret.

5.–*Los galos marchan al encuentro de César:*

Galli, re cognita per exploratores, obsedionem relinquunt, ad Caesarem omnibus copiis contendunt. Cicero reperit Gallum, qui litteras ad Caesarem deferat atque hunc admonet ut iter caute faciat.

6.–*César se ocupa del asunto del trigo y toma otras determinaciones:*

His cognitis rebus, rem frumentariam providet, castris idoneum locum deligit. Ubiis imperat ut pecora deducant suaque omnia ex agris in oppida conferant.

7.–*Quinto Titurio se encuentra en situación apurada y envía a Pompeyo para que se entreviste con Ambiorix:*

His rebus permotus Quintus Titurius, cum procul Ambiorigem suos cohortantem conspexisset, interpretem suum Gnaeum Pompeium ad eum mittit rogatum, ut sibi militibusque parcat.

8.–El pastor y la cabrita:

Pastor capellae cornu baculo fregerat. Tunc coepit rogare eam ne se domino proderet. At capella respondit: "Quamvis indigne laesa sum, tamen reticebo. Sed res ipsa pro me loqueretur".

9.–Peticiones a César de los enemigos germanos:

Legati haec se ad suos relatuos esse dixerunt et, deliberata re, post diem tertium ad Caesarem reversuros esse. Interea ne propius se castra moveret petierunt.

10.–Súplica de las madres de familia:

Iamque haec facere noctu appareabant, cum matres familiae repente in publicum procurrentur, flentesque proiectae ad pedes, petierunt ne se et suos liberos hostibus dederent.

11.–Como los refuerzos no llegan y no se sabe qué se hace en el país de los Heduos, no se deciden a actuar:

At ii, qui Alesia obsidebantur, praeterita die, qua auxilia suorum exspectaverant, consumpto omni frumento, inscii quid in Aeduis gereretur, concilio coacto, de exitu suarum fortunarum consultabant.

12.–Petición del rey Midas a Baco:

Baccus quondam regi Midae, qui magnas divitias habebat: "Dic mihi –inquit– quid optes ut a me impetres". Tum ille: "Opto ut omnia quae tetigero in aurum mutentur".

13.–César manda que la legión que preside M. Craso salga a reunirse con él.

Caesar, acceptis litteris, nuntium ad M. Crasum quaestorem mittit, cuius hiberna aberant ab sex milia passum XXV. Iubet media nocte legionem proficisci celeriterque ad se venire.

14.–César advierte el grave riesgo que corre su legión.

Caesar, cum paulo langius a castris processisset, suos ab hostibus premi atque aegre sustinere et conferta legione ex omnibus partibus tela conici animadvertisit.

15.–César ante Gergovia.

Caesar ex e loco quinis castris Gergoviam pervenit, equestrique e die proelio levi facto, perspecto urbis situ de oppugnatione desperavit, de obsessione non iam agendum constituit.

16.–César averigua que Vercingetórix se ha establecido más cerca de Avarico.

Cum iam muro turres appropinquassent, ex captivis Caesar cognovit Vercingetorigem, consumpto pabulo, castra movisse propius Avaricum, atque ipsum cum equitatu expeditisque, causa insidiarum, profectum esse.

17.–Envía delante a su lugarteniente y le manda ocupar los Pirineos.

Dum parat atque administrat haec, C. Fabium legatum cum legionibus tribus, quas Narbone circumque ea loca hiemandi causa disposuerat, in Hispaniam praemittit celeriterque Pyrinæos saltus occupari iubet.

18.–Manda traer trigo con graves penas para el que no lo haga y distribuye el ganado cogido.

His datis mandatis, secunda vigilia silentio equitatum mittit. Frumentum omne ad se referri iubet, capitis poenam constituit iis, qui non paruerint. Pecus, cuius magna copia ab Mandubiis erat compulsa, viritim distribuit, frumentum parce et paulatim metiri instituit.

19.–*Tras el discurso de Diviciaco, todos ,menos los secuanos, piden ayuda a César.*

Hac oratione ab Divitiaco habita, omnes qui aderant magno fletu auxilium a Caesare petere coeperunt. Animadvertisit Caesar Sequanos unos ex omnibus nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent.

20.–*"Nada de traidores", piensa César.*

Hoy facto proelio, Caesar neque iam sibi legatos audiendos esse neque condiciones accipiendas esse arbitrabatur ab iis, qui per dolum atque insidias, petita pace, ultro bellum intulissent.

21.–*Los britanos piden la paz a César.*

Hostes proelio superati, simul atque se ex fuga receperunt, statim ad Caesarem legatos de pace miserunt. Obsides datus esse quaeque imperavisset facturos esse se polliciti sunt.

22.–*Pompeyo marcha a Brindis y manda que se unan a él las tropas reclutadas.*

Pompeius, iis rebus cognitis, quae erant ad Corfinium gestae, Luceria proficiscitur Canusium atque inde Brundisium. Copias undique omnes ex novis dilectibus ad se cogi iubet.

23.–*Muchos pueblos piden embajadas a Céasar para pedir la paz. Éste exige rehenes.*

Caesar in fines Sugambrorum contendit. Interim a compluribus civitatibus ad eum legati veniunt. Quibus pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet obsidesque ad se adduci iubet.

24.–*Ordenes de Acón. Proximidad de los romanos.*

Cognito eius adventu, Acco, qui princeps eius consilli fuerat, iubet in oppida multitudinem convenire. Priusquam id effici posset, adesse Romanos nuntiatur.

25.–*Ni Labieno ni el enemigo tienen intención de pasar el río por la dificultad de hacerlo.*

Erat inter Labienum atque hostem flumen difficili transitu ripisque praeruptis. Hoy neque ipse transire habebat in animo, neque hostes transituros esse existimabat. Augebatur cotidie auxiliorum spes.

26.–*César se dirige a la Galia.*

His rebus in Italia Caesari nuntiatis, cum iam ille urbanas res in feliciorem statum pervenisce intelligeret, in Trasalpinam Galliam profectus est.

27.–*Acción destructora de los enemigos.*

Hostes, re cognita, Lucetiam incendi pontesque eius oppidi rescindi iubent. Ipsi, profecti a palude ad ripas, contra Labieni castra considunt.

28.–*Acción bélica de Indutiomaro.*

Indutiomarus ad castra accedit. Equites tela coniciunt et nostros ad pugnam evocant. Nullo dato responso a

nostris, ubi visum est, sub vesperum dispersi discedunt.

29.–Labieno distribuye su caballería para el combate.

Labienus signa ad hostem converti aciemque dirigi iubet et, paucis turmis praesidio ad impedimenta dimissis, reliquos equites ad latera disponit. Celeriter nostri pila in hostes inmittunt.

30.–Diversas ciudades de Hispania se pasan a César.

Interim Oscenses et Calagurrutani, qui erant cum Oscensibus contributi, mittunt ad eum legatos seseque imperata facturos esse pollicentur. Hos Tarragonenses et Iacetani et paucis post diebus Illurgabonenses, qui flumen Hiberum attingunt, insequuntur.

31.–Rumores de que Pompeyo se dirige a España. César distribuye a sus soldados dinero que pidió prestado.

Audierat Pompeium per Mauritiam cum legionibus iter in Hispaniam facere atque confestim esse venturum. Simul a tribunis militum centurinibusque mutuas pecunias sumpsit; has exercitui distribuit.

32.–Los extranjeros, creyendo que volvían algunas legiones, desisten del ataque.

Barbari signa procul conspicati, oppugnatione desitunt; redisse primo legiones credunt, quas longius discessisse ex captivis cognoverant; postea ex omnibus partibus impetum faciunt.

33.–César se dirige hacia la ciudad de Avarico, en la región de los Bitúriges.

Caesar ad oppidum Avaricum, quod erat maximum munitissimumque in finibus Biturigum, profectus est; ex oppido recepto, civitatem Biturigum se in potestatem redacturum esse confidebat.